

เรื่องเล่าจากห้องเรียน

“หัวใจของผู้ทำหน้าที่ครูคือต้องสังเกตให้เห็นความก้าวหน้า (หรือไม่ก้าวหน้า) ของการเรียนรู้ของศิษย์เป็นรายคน ให้คำแนะนำป้อนกลับ และสังเกตผลกระทบของสิ่งที่ครูปฏิบัติ ต่อการเรียนรู้ของศิษย์
นี่คือหลักการของการเรียนรู้ให้เห็นผลประจักษ์ชัด”

ในช่วงเวลาที่มีการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ของโรงเรียนเพลินพัฒนา ต้องมีการเรียนการสอนทั้งแบบที่ให้นักเรียน *เรียนรู้ที่บ้าน* (อ่านเพิ่มเติมได้ใน <https://aboutmom.co/interview/interview-plearnpattana-school/17607/>) สลับกับการมาเรียนที่โรงเรียนในบางวัน

การนำข้อดีของบ้านเป็นฐานสร้างการเรียนรู้ (home - based learning community) นั้น คือ การสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงบริบทของชีวิตที่แวดล้อมตัวผู้เรียน ณ ขณะนั้นเป็นสำคัญ

คุณครูกีฬ - จิตตินันท์ มากผล ผู้สอนหน่วยวิชาภูมิปัญญาภาษาไทย ได้เล่าถึงลำดับการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ว่า เรื่องที่นำมาเรียนรู้กันเป็นเรื่องแรก เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวของเด็กๆ ที่เริ่มต้นจากการนำเอาชื่อของแต่ละคนมาเป็นจุดเริ่มต้นในการของทำความรู้จักกัน และต่อยอดการเขียนเล่าเรื่องตัวเอง แล้วอ่านให้เพื่อนๆ ฟัง จากนั้นจึงเป็นการเขียนเล่าถึงคนในครอบครัว ให้เพื่อนๆ ได้รู้จักกับสมาชิกในครอบครัว และเขียนอธิบายถึงคนในครอบครัวที่อยากให้เพื่อนๆ รู้จัก ซึ่งทั้งสองกิจกรรมนี้ได้ช่วยให้ครูได้รู้จักเด็ก และทำให้ได้เห็นความสัมพันธ์ของเด็กกับคนในครอบครัวได้เป็นอย่างดี

ในการเขียนงานทั้งสองชิ้นนักเรียนจะต้องนำความรู้เดิมคือคลังคำที่สะสมมา มาต่อยอดเป็นความรู้ใหม่ ด้วยการนำคำที่มีมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน เพื่อให้มีคำที่ต้องการนำมาใช้ในการเขียนที่หลากหลายมากมายเพียงพอที่จะสื่อความหมายที่ตนต้องการ นอกจากนี้ในการทำชิ้นงานแต่ละชิ้น นักเรียนยังมีอิสระทางความคิดในการเลือกสรรสร้างสรรใจพยางค์ และสร้างผลงานของตนเองตามความสนใจ และได้ประเมินศักยภาพของตนเองในการ

ทำงานด้วยจากการตั้งเป้าหมายก่อนลงมือทำงาน และจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน เมื่อได้เห็นงานและเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้นักเรียนสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้จากการเรียนรู้จากการได้มีเวลามาสะท้อนผลการทำงานร่วมกันอีกด้วย

คุณครูต้อง - นฤตยา ถาวรพรหม เล่าเสริมว่า ตอนที่ทำแผนการเรียนรู้กันกับคุณครูใหม่ - วิมลศรี ศุภิลวรรณ นั้นมีสิ่งที่แตกต่างกันจากที่คนอื่นคิดกัน คือ คุณครูใหม่วางเนื้อหาเอาไว้ที่หลัง แต่ไม่เชื่อว่าไม่ใส่ใจเลย แต่จะหยิบยกมาประกอบกันกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ และสิ่งสำคัญที่จะมองประกอบกันคือ ธรรมชาติของตัวนักเรียนในระดับชั้นนั้น ว่าพวกเขาเป็นอย่างไร ชอบเล่นหรือชอบทำอะไร มีทักษะความรู้แค่ไหน อยู่ในสภาพแวดล้อมอย่างไร แล้วจึงค่อยๆ คิดกระบวนการเรียนรู้ขึ้นมาให้ตอบสนองธรรมชาติการเรียนรู้ของพวกเขา ให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมที่เขาอยู่ ในการคิดกระบวนการเรียนรู้กับคุณครูใหม่ สิ่งสำคัญที่ต้องมีอยู่ในกระบวนการคือ คุณค่าที่ตัวผู้เรียนจะได้รับ และคุณค่าที่จะเกิดขึ้นกับคนที่อยู่รอบๆ ตัวเขา การเรียนรู้ในแนวทางนี้ทำให้ผู้เรียนจะได้เห็นความงอกงามในการเรียนรู้ของตัวเอง ของเพื่อน และตัวครูก็เห็นความงอกงามจากการเรียนรู้กันด้วย

ในขณะที่เรียนผู้เรียนจะรู้สึกว่าการที่กำลังเรียนอยู่นี้ง่าย สนุก ทำได้ แต่ทว่าซ่อนความน่าสนใจอยู่ เพราะกระบวนการที่ทำให้เราเห็นและเข้าใจตัวเราเอง ผู้สอนก็รู้สึกสบายใจอยากทำ มีความสิ้นไหลทางความคิด ค่อยๆ นำพานักเรียนไปที่ละขั้น ค่อยๆ เข้าใจการเรียนรู้ของตัวเองไปที่ละก้าว

ระหว่างที่ทำโจทย์งาน “หาดีให้เจอ” ในสัปดาห์ที่ ๕ ซึ่งเป็นโจทย์งานที่ต่อเนื่องมาจากการเขียนเล่าถึงคนในครอบครัว ในขณะที่เด็กๆ กำลังนั่งทำงานกันอยู่นั้น พวกเขาได้บอกกับครูต้องว่า

มินตรา : วันที่มีเรียนภูมิปัญญาภาษาไทยมันทำให้หนูรู้สึกว่า วิชาอื่นๆ ดูยากไปเลยคะ

ครูต้อง : หมายความว่าหนูรู้สึกว่าง่ายหรือคะ

มินตรา : ค่ะ แต่โจทย์วันนี้ก็ไม่ง่ายทีเดียว ต้องคิดให้มากขึ้น

ทับทิม : ใช่ๆ รู้สึกว่ามันต้องคิดให้ซับซ้อนมากขึ้น

เมื่อพวกเขาเขียนงานกันเสร็จแล้ว ก็ถึงเวลานำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันแล้ว ก็ถึงเวลาสะท้อนผลการเรียนรู้ในวันนี้กัน

“คนเรามีทั้งสิ่งที่ชอบและไม่ชอบ แต่สิ่งที่เราไม่ชอบอาจจะดีกับตัวเราหรือกับคนอื่น ๆ ก็ได้”

“สิ่งที่หนูได้เรียนรู้วันนี้คือ การที่พ่อแม่ตีเรา ดุและดักเตือนเราเป็นเพราะพ่อกับแม่รักและเป็นห่วงเราค่ะ”

“ทุกสิ่งนั้นมีทั้งข้อดีและข้อเสีย เหมือนกับเหรียญที่มีสองด้านค่ะ”

“วันนี้หนูได้เรียนรู้ว่าถ้าเกิดว่าเราเอาความไม่ชอบหรือความกลัวมาไว้ในตัวเราเยอะๆ แล้วเราไม่ยอมปล่อยมันออกไป เราก็จะกลัวยิ่งขึ้นอีก เหมือนถึงน้ำที่บรรจุน้ำมากขึ้นๆ แต่ไม่ยอมเอาน้ำออกมาค่ะ”

“สิ่งที่หนูได้เรียนรู้คือ ถ้าเรามัวแต่มองแค่ด้านเดียว เราจะไม่รู้ถึงความรู้สึกของคนอื่นเลย เราจะเห็นแต่ความรู้สึกของตัวเอง”

นี่คือส่วนหนึ่งจากการสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียนจากกิจกรรม “เพลินเรียนรู้ออนไลน์” หลังจากที่เด็กๆ ได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ “หาดีให้เจอ” กันมาตลอดทั้งวัน แล้วสรุปสิ่งสำคัญที่ตนเองได้เรียนรู้ในวันนี้ร่วมกับเพื่อนๆ

ผลงานเขียนชิ้นนี้เป็นกรเขียนบรรยายเล่าเรื่องสิ่งที่ไม่ชอบ บอกเล่าเหตุผลของความไม่ชอบสิ่งนั้น และมองหาข้อดีของสิ่งนั้นให้เจอที่เด็กๆ สนุกสนานกับการเล่าถึงสิ่งที่ไม่ชอบกันอย่างมาก ซึ่งครูต้องได้เล่าถึงที่มาของแผนการสอน “หาดีให้เจอ” เอาไว้ว่าแผนนี้เกิดจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสะท้อนของเด็กหญิงคนหนึ่ง ที่ได้ฟังเรื่องครอบครัวของเพื่อน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับครอบครัวของตนเอง เช่น พ่อของเพื่อนใจดี ในขณะที่พ่อของเขาดุ ซึ่งเขาไม่ได้สะท้อนในห้องเรียน แต่ได้ไปสะท้อนให้ที่บ้านฟัง คุณแม่จึงโทรมาบอกกับคุณครูประจำชั้นว่า ไม่อยากให้ทำกิจกรรมแบบนี้เพราะทำให้เด็กเกิดการเปรียบเทียบ

เมื่อครูต้องได้ทราบข่าวจากครูประจำชั้น จึงไลน์มาปรึกษากับคุณครูใหม่ในคืนวันนั้นว่าจะทำอย่างไรดี คุณครูใหม่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ในการคิดแผนการสอนที่ก่อการเรียนรู้เชิงลึกให้กับเด็กๆ ได้นั้น ต้องอาศัยทั้งสติปัญญาและความกล้าหาญของครูผู้สอนที่จะต้องอ่านสถานการณ์ให้ออก แล้วใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นมาสร้างกระบวนการทางปัญญาให้กับเด็กๆ ทั้ง ๑๒๐ คน และต้องทำทันที

กิจกรรมที่คุณครูใหม่แนะนำให้ทำคือ ชวนเด็กคุย คิด เขียน เกี่ยวกับการ “มองสองด้าน” เพื่อขยาย growth mindset โดยตั้งชื่อตอนว่า “หาดีให้เจอ” เช่น

คำถาม : มีใครไม่ชอบอะไรบ้าง

คำตอบ : ความมืด เพราะน่ากลัว

คำถาม : ความมืด มีดีอย่างไร

คำตอบ : ความมืดช่วยให้เรามองเห็นดวงดาวบนท้องฟ้าที่สวยงาม

ถ้ามีใครที่นึกถึง ข้อดีของสิ่งที่เราไม่ชอบไม่ออก อนุญาตให้เพื่อนๆ ช่วยคิดได้ด้วย
แล้วบันทึกลงไปในสมุด

ให้ครูเล่านิทานเรื่องพ่อแม่รังแกฉัน ให้ฟัง ให้พวกเขาเห็นว่าลูกที่ไม่มีพ่อแม่คอย
ดูว่า โตไปเป็นอย่างไร จากนั้นให้ครูเปิดคลิปความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเลในช่วง
โควิด-๑๙ ให้เด็กๆ ชม (ดูเพิ่มเติมได้ที่ https://www.google.com/url?sa=t&source=web&cd=&ved=2ahUKEwio7vmz_dTqAhVHyDgGHSEtDeMQwqsBMAB6BAgIEAM&url=https%3A%2F%2Fm.facebook.com%2FBBCnewsThai%2Fvideos%2F641128016473012%2F&usg=AOvVaw1xFzkv4Ch6efJ0UruDV-br)

ถ้าเราสอนแบบนี้เด็กๆ จะเรียนรู้ได้ลึกซึ้ง แล้วให้พวกเขากลับไปขอบคุณคุณแม่
คุณแม่ด้วยที่ได้อบรมดูแล ซึ่งหากเรานำพาเด็กๆ ให้ไปถึงขั้นนี้ได้ คุณพ่อคุณแม่
จะเข้าใจว่าเรากำลังสอนสิ่งที่มีค่าให้กับลูกเขา การสอนเด็กให้สามารถมองเห็นความจริง
ของสิ่งทั้งหลาย เป็นสติปัญญาขั้นสูง ต่อไปเขาจะดูแลตัวเองได้ มีวิธีรักษาใจไม่ให้
เปลืองพลังเข้าไปในสถานการณ์ต่างๆ และนี่คือเรื่องที่ตั้งใจมาก ที่เราจะมอบ “ดวงตา
เห็นธรรม” ให้กับพวกเขา

ข้อความทั้งหมดนี้ คุณครูใหม่ส่งมาถึงครูต้องทางไลน์ ตอนตีสองครึ่ง!

ครูผู้สอนทั้ง ๓ คน เขียนแผนการสอนเรื่อง “หาดีให้เจอ” ตามที่ได้รับคำแนะนำจาก
คุณครูใหม่ เพื่อนำมาใช้ในงานเขียนบรรยายขั้นสุดท้ายที่เด็กๆ จะได้เขียนในภาคเรียน
ฉันทะ ซึ่งแผนการสอนนี้นอกจากจะมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กๆ พัฒนาทักษะทางภาษา
ให้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังมีเป้าหมายที่สำคัญอีกประการคือเพื่อฝึกการคิด การมองเห็น
ความจริง และมองความจริงของสิ่งต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ

ในวันนั้นครูเริ่มต้นเปิดชั้นเรียนด้วยคำถามว่า “เด็กๆ มีสิ่งที่ตนเองไม่ชอบไหมคะ”
เป็นคำถามสั้นๆ ที่สามารถดึงคำตอบจากเด็กๆ ทุกคนในชั้นได้อย่างหลากหลาย พร้อมทั้ง
ประเด็นที่เด็กๆ อภิปรายถึงสิ่งที่ตนเองไม่ชอบอย่างสนุกสนาน ตัวอย่างคำตอบของเด็กๆ

เช่น “ไม่ชอบหอยทากเพราะหอยทากมากินผักที่หนูปลูกไว้จนหมดเลย” “ไม่ชอบแมวเพราะแมวชอบไปอึในสวนหลังบ้าน และผมต้องเป็นคนที่ยกเก็บอึแมว” “ผมไม่ชอบความสูงเลยเพราะเวลาไปที่สูงๆ จะรู้สึกเสียววูบๆ เป็นความรู้สึกที่ไม่ดีเลย” “ไม่ชอบผีและความมืดเพราะมันทำให้หนูรู้สึกกลัว” “ไม่ชอบถูกว่า” เป็นต้น

ครูจึงได้เล่าต่อว่าตอนที่คุณครูเป็นเด็กๆ ครูก็ไม่ชอบการถูกพ่อแม่ดุเช่นกัน ตอนเด็กๆ คุณครูมักถูกทำโทษโดยการถูกตี และครูก็ตั้งคำถามต่อว่า “เด็กๆ คิดว่าทำไมพ่อแม่จึงต้องดุหรือตีเรา” เด็กๆ ตอบว่า “อาจเป็นเพราะว่าเราทำอะไรบางอย่างผิด” “เพราะพ่อแม่อยากให้เราเป็นเด็กที่ดี” หลังจากที่เด็กๆ คาดเดาเหตุผลจบ ครูจึงได้เล่านิทานเรื่อง “พ่อแม่รังแกฉัน” ให้เด็กๆ ฟัง

ระหว่างเล่านั้น เด็กๆ ก็ชวนกันพูดคุยถึงพฤติกรรมของลูกชายเศรษฐีที่มีนิสัยตามใจตนเอง รักสบาย ไม่ชอบเรียนรู้หรือหาความรู้ใส่ตัว สุดท้ายก็พบกับจุดจบที่ไม่ดี ในท้ายของนิทาน เมื่อนิทานจบลงเด็กๆ ร่วมกันสรุปเหตุผลที่พ่อแม่ต้องตักเตือนสั่งสอนเราว่า ในบางครั้งที่พ่อแม่ต้องดุว่าเราก็คงเพราะต้องการตักเตือนให้เราเป็นเด็กดี ดังนั้นเด็กๆ ที่มีพ่อแม่คอยตักเตือน ไม่ตามใจลูกจนเกินไป จึงถือว่าเป็นคนที่โชคดีมากนั่นเอง แล้วครูจึงสรุปว่า การดุหรือว่ากล่าวตักเตือนของพ่อแม่ นั้น มีด้านดีที่ซ่อนอยู่ คือความรัก ความห่วงใยที่มีต่อลูก เช่นเดียวกับทุกๆ อย่างที่เด็กๆ ไม่ชอบ หรือไม่พอใจก็จะมีด้านดีซ่อนอยู่เช่นกัน ... “เราลองมาช่วยกันมองหาด้านดีของสิ่งที่เด็กๆ ไม่ชอบกันเถอะ”

หลังจากนั้นเด็กๆ ก็มาช่วยกันมองหาด้านดีของฟักทอง ของหอยทาก ของแมว ของฉลาม ของคางคก ของอึ่งอ่าง ของพี่ ของน้อง ของความสูง ของความมืด แม้แต่ของโควิด-๑๙ ที่ก็ยังมีส่วนดี ซ่อนอยู่

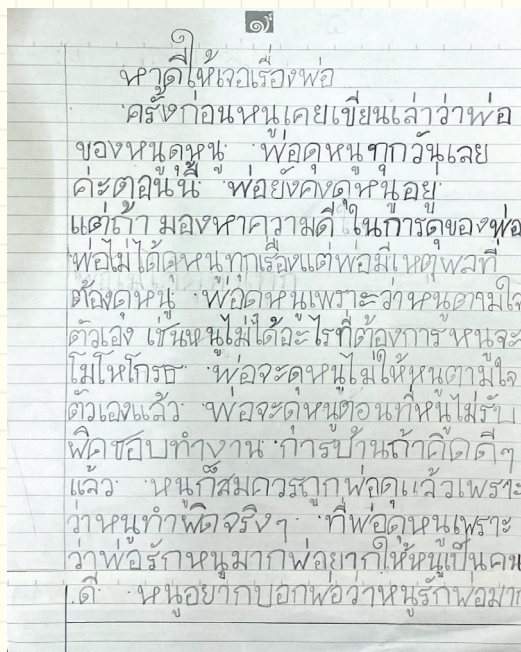
เด็กๆ ตื่นตาตื่นใจมาก ที่ได้เห็นฝูงสัตว์ทะเลมากมายที่ออกมาแหวกว่าย เต่าทะเล ขึ้นมาวางไข่จากการชมคลิปวิดีโอสิ่งแวดล้อมทางทะเล ที่กลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง หลังจากเหตุการณ์โควิด-๑๙ บางคนแลกเปลี่ยนถึงประสบการณ์การที่พวกเขาได้ทำร่วมกับครอบครัวในช่วงที่หยุดอยู่บ้านด้วย

เมื่อความสนใจที่ขึ้นอย่างเต็มที่แล้ว ครูจึงได้ให้โจทย์นักเรียนเขียนเล่าเรื่องสิ่งของตนเอง ไม่ชอบพร้อมทั้งบอกเหตุผล และหาข้อดีของสิ่งนั้นให้เจอ โดยมีหัวข้อการเขียนเล่าเรื่องว่า “หาดีให้เจอ”

นักเรียนที่เข้าใจโจทย์การเรียนรู้แล้วก็จะสามารถลงมือทำงานได้ทันที นักเรียนบางคนที่ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ตนเองไม่ชอบนั้นมีข้อดีอย่างไร ก็จะขอให้เพื่อนออกใจช่วยแนะนำ เช่น “การกลั่นแกล้งมีข้อดีอย่างไร” เพื่อนๆ ได้แสดงความเห็นว่า “การกลั่นแกล้งจะทำให้เรารู้จักระมัดระวังตัว” “ช่วยให้เรารู้จักการพูดบอกปฏิเสธคนที่มาแกล้งเรา” “ทำให้เรารู้จักที่จะหาวิธีแก้ปัญหาโดยไม่ใช้กำลัง” เป็นต้น

บรรยากาศการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องที่คุณครูกีฟ - จิตตินันท์ มากผล และคุณครูดาว - วิลาวัลย์ คลังทอง เป็นผู้สอน ก็ได้ต่างไปจากห้องเรียนของคุณครูต้องเลย เด็กๆ สามารถบอกถึงข้อดีของสิ่งที่ตนเองไม่ชอบได้มากมาย และสรุปข้อคิดจากนิทานเรื่องพ่อแม่วิ่งแกล้งได้อย่างชัดเจนว่าถ้าไม่มีพ่อแม่คอยสั่งสอนแล้ว พวกเขาจะขาดโอกาสที่จะพัฒนาตัวเองให้เป็นคนดีในวันข้างหน้า

งานเขียนของเด็กหญิงมีนาเป็นงานเขียนที่สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้อย่างน่าทึ่ง และทำให้ครูมั่นใจว่าผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ครั้งนี้ได้เกิดขึ้นแล้วจริงๆ มีนาขอเขียนงานถึงสองชิ้น เพราะเมื่อเขียนถึงคุณพ่อจบแล้ว ก็อยากจะเขียนถึงคุณแม่ด้วย

งานเขียนเรื่อง หาดีให้เจอ เจ้าของผลงาน : เด็กหญิงพิมพ์คุณัญ สุวรรณโยธิน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

จากการสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ของเด็กๆ จากการทำกิจกรรมนี้ทำให้เห็นว่าเด็กๆ เกิดการเรียนรู้ที่จะมีสายตาในการมองเห็นข้อดีของสิ่งที่ตนเองไม่ชอบ สามารถเข้าใจเหตุผล และยอมรับความเป็นจริงได้มากขึ้น นักเรียนบางคนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปถึงพฤติกรรม ดังเช่นที่คุณแม่ของเด็กหญิงมินาที่ส่งข้อความถึงครูต้องว่า “คุณพ่อฝากขอบคุณครูต้อง ที่ช่วยโค้ชมินา มีนากลายเป็นเด็กที่น่ารักขึ้นเยอะเลย”

๑๑)
หาดิให้ใจเรื่องแม่
แม่ของหนูสอนหนูดีเหมือนกับที่
คุณตาสอนเคยสอนแม่คุณตาสอนแม่
ว่าไม่ให้เอาของคนอื่นมาเป็นของตัวเอง
เราต้องหามาหาเจ้าของให้เจอ ถ้าหาเจ้า
ของไม่เจอให้นำเงินไปทำบุญแล้วแม่ก็เอา
มาสอนหนูต่อ แม่สอนให้หนูเป็นคนดี
คอยสอนการบ้านให้หนู มากี่ตัวนี้
หนูรักดีกับแม่คอยรักเต๋อสอนหนูว่าแม่
สอนหนูจะเป็นเด็กเอาแต่ใจตัวเอง
หนูอยากขอบคุณแม่ที่คอยสอนหนูค่ะ

งานเขียนเรื่อง หาดิให้ใจ เจ้าของผลงาน : เด็กหญิงพิมพ์คุณัญ สุวรรณโยธิน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

“หาดีให้เจอ”

ความกลัวเป็นสิ่งที่ฉันไม่ชอบ
 เวลาฉันกลัวอะไรสักอย่างก็กลัวว่าพรต
 ทำสิ่งนั้นได้ ฉันกลัวที่จะหนีความกลัว
 ฉันอยากเอาชนะความกลัว ฉันจะได้
 ทำอะไรสักหลายอย่างมากมาย
 แต่ความกลัวก็มีข้อดีอยู่นะครับ
 ความกลัวทำให้ไม่มีอันตราย ไม่มีการ
 ฆ่าต่อกันด้วย

งานเขียนเรื่อง หาดีให้เจอ เจ้าของผลงาน : เด็กชายณัฐธำนันท์ อัครพนิชสกุล นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

วันพฤหัสบดี ๒๓ กรกฎาคม ค.ศ. ๒๕๖๓
 หาดีให้เจอ
 ช่วงเวลาโควิด-๑๙ ผมได้ใช้เวลาอยู่บ้านกับ
 ครอบครัวญาติพี่น้อง เล่นด้วยกัน
 กึ่งๆ แช่วัวต้องอยู่บ้านทุกวัน ไม่ได้ไปเที่ยว
 ที่ไหนเลย แต่ผม ก็ ยังสนุกแล้วมีความสุข
 ครับ จากเหตุการณ์นั้นผมได้ลอง ทำ
 ได้ลงเล่นอะไรหลายๆอย่าง
 ที่ผมชอบและดีใจที่สุดคือ ผมสามารถ
 บิ๊กรายาน ๒ ล้อได้

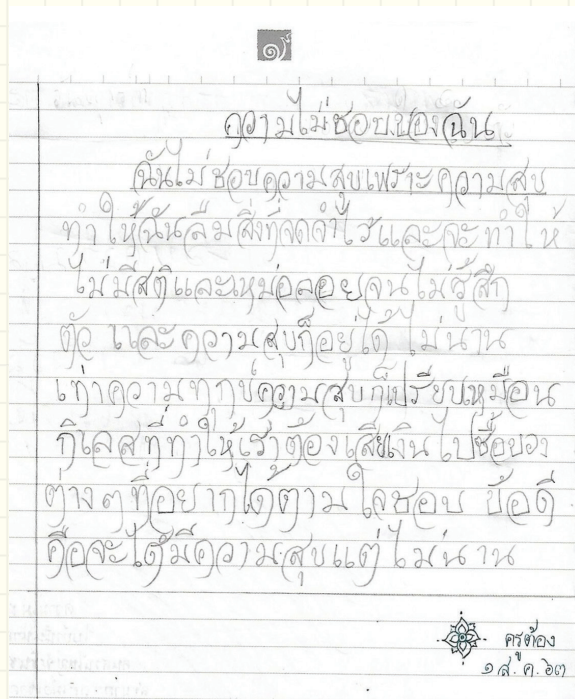

ศุภิณี ๙
๓๐ ก.ค. ๖๓

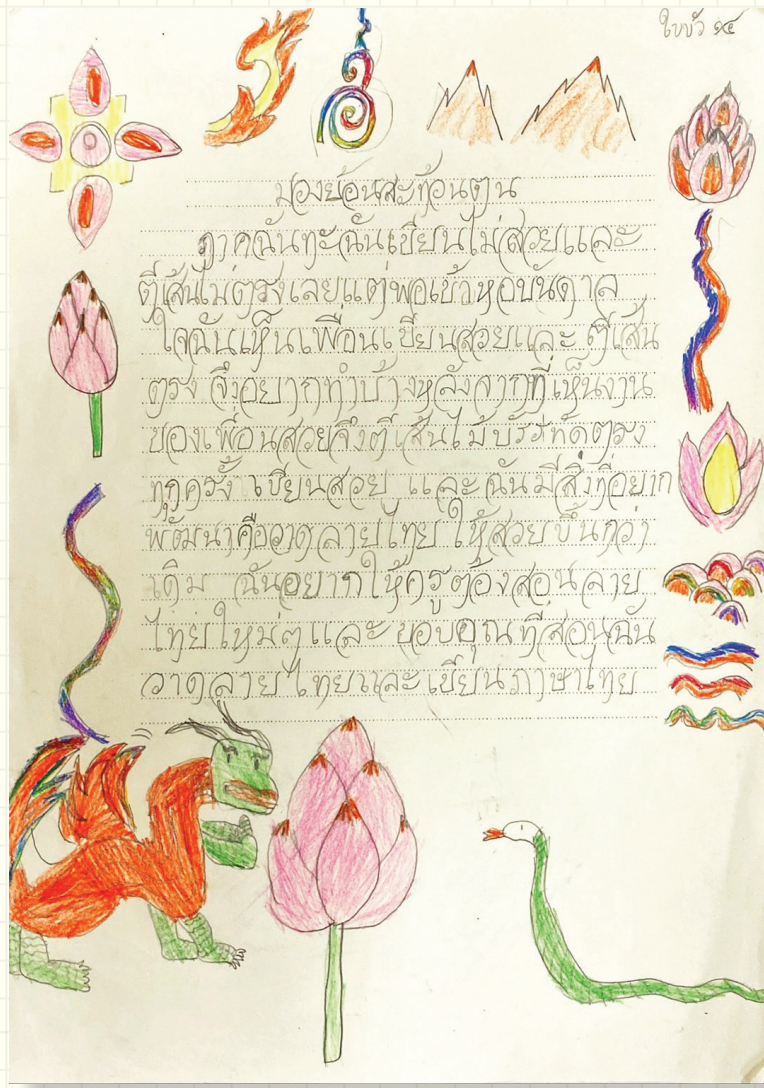
งานเขียนเรื่อง หาดีให้เจอ เจ้าของผลงาน : เด็กชายธนัฐ ลากานันต์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในตัวของครูจากกิจกรรม “หาดีให้เจอ” นั้นแทบไม่แตกต่างจากเด็กๆ เลย ตัวครูเองก็ได้เรียนรู้ไปพร้อมกับเด็กๆ นั่นคือ การเรียนรู้ที่จะมองหามุมมองในการคิดแก้ปัญหา จากการพิจารณาให้รอบด้านโดยมีการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นที่ตั้ง ครูต้องสร้างการเรียนรู้ให้นักเรียนโดยใช้ปัญญา เพื่อการก้าวพ้นไปจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับชีวิตของเขา และหากครูมองปัญหาอย่างผิวเผิน หรือมองข้ามจุดเล็กๆ ที่เกิดขึ้น เด็กคนหนึ่งอาจจะยังคงติดตรึงอยู่กับอารมณ์บางอย่างไปจนกระทั่งเขาเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ก็เป็นได้

ดังนั้น ครูจึงต้องฝึกฝนตนที่จะมองชั้นเรียนให้ละเอียดรอบด้าน มองให้เห็นถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน และการเรียนรู้ของตัวเองในสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งวิธีการมองปัญหานั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก หากครูมองเห็นปัญหานั้นแล้วจมปลักหรือติดอยู่กับปัญหานั้นโดยไม่คิดหาทางออก หรือคิดเพียงแค่ว่าเราไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ การเรียนรู้ของศิษย์ก็จะไม่ก้าวหน้าขึ้นเลย ครูจะต้องเป็นผู้ฝึกตนเป็นแบบอย่างของการ “หาดีให้เจอ” โดยพยายามมองหาข้อดีของปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วปรับเปลี่ยนมุมมองของปัญหา ให้เกิดเป็นบทเรียนใหม่ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดปัญญาจากการได้ใคร่ครวญกับปัญหาต่างๆ ได้อยู่เสมอ

งานเขียนเรื่อง หาดีให้เจอ เจ้าของผลงาน : เด็กหญิงญาโนบล ตันเถียร มาซา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

ใบที่ ๑๔

งานเขียน AAR ภาคฉันทะ เจ้าของผลงาน : เด็กหญิงญาโนบล ตันเตียร มาชา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

เรื่องเล่าจากห้องเรียน

คุณครูปลา - ชนิษฐา วงศ์เทพ โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา ได้เล่าถึงรูปแบบการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทยของพี่ชั้นประถมตอนต้นว่า มี ๕ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ คาดเดาเรื่อง เป็นขั้นที่จะช่วยให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ของคำสำคัญ ข้อความ และมีความสนใจต่อการติดตามเรื่องราวของนิทาน โดยครูจะใช้คำสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนนำคำมาปะติดปะต่อเป็นเรื่องราวที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่อง หรืออาจจะนำภาพหน้าปกของนิทานมาให้ผู้เรียนสังเกตและใช้คำถามว่าสังเกตเห็นอะไรบ้างและคิดว่าสิ่งที่เห็นน่าจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร เมื่อเด็กๆ ได้คิดใคร่ครวญและนำมาแชร์ร่วมกับเพื่อนๆ ดังนั้นจึงเกิดความคิดเห็นที่ต่างกันอย่างมากมาย จนทำให้อยากที่จะเรียนรู้เรื่องราว มีความอยากที่จะอ่านเนื้อเรื่องเร็วไวเพราะอยากรู้ว่าในเนื้อเรื่องจะใช้อย่างที่ตนคาดเดาไว้หรือเปล่า

ขั้นที่ ๒.๑ อ่านจับประเด็นเพื่อทำความเข้าใจเรื่อง ในขั้นนี้ครูจะพาอ่านออกเสียงเพื่อเรียนรู้จังหวะการหายใจ วรรคตอน และการเปล่งเสียงคำที่ถูกต้อง แล้วเปลี่ยนเป็นอ่านออกเสียงพร้อมกัน จากนั้นให้ตอบคำถามสู่ความเข้าใจเรื่อง ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เพราะเหตุใด แล้วเขียนแผนภาพลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง

ขั้นที่ ๒.๒ อ่านเพื่อไฮไลต์คำ ครูให้นักเรียนอ่านออกเสียงพร้อมกันจากนั้นไฮไลต์คำวลี ประโยคที่ประทับใจ คำยาก คำแปลก จากนั้นนักเรียนจึงเขียนคำที่นักเรียนเลือก และให้นักเรียนได้ใคร่ครวญผ่านคำถาม เช่น นักเรียนเห็นคำนี้แล้วนึกถึงอะไร เข้าใจว่าอย่างไร คิดกับคำศัพท์และการสื่อความหมายของคำที่ไฮไลต์ และนักเรียนแลกเปลี่ยนตามที่ตนเองเข้าใจผ่านเครื่องมือ blackboard share อีกทั้งมีการเล่นเกมใบ้คำศัพท์ จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจคำศัพท์นั้นโดยอภิธานคำศัพท์ได้ด้วยตนเอง จากนั้นครูก็จะให้พี่ๆ นำคำศัพท์มาแต่งประโยคเพื่อยืนยันการใช้ถูกความหมาย

ขั้นที่ ๓.๑ ตีความจากบริบทเพื่อเข้าใจสิ่งที่เรื่องไม่ได้บอก ครูชงด้วยเหตุการณ์ที่อาจเกิด หรือไม่เกิดในเรื่อง แต่สามารถตีความได้จากบริบทในเรื่อง เพื่อให้นักเรียนตีความและถกกันหาสิ่งอ้างอิงจากเรื่อง เช่น หากมีวันไม่เจอแมวสาวสีจุดตอนจบจะเป็นอย่างไร ฤดูกาล (ฤดูร้อน ฤดูหนาว ฤดูฝน) มีความสัมพันธ์กับนักเรียนอย่างไร อะไรที่บ่งบอกว่าเรากำลังเข้าสู่ฤดู (ร้อน ฝน หนาว) คิดว่าผู้เขียนต้องการสื่อสารสิ่งสำคัญที่สุดของเรื่องคืออะไร จากนั้นนักเรียนตีความ หาสิ่งอ้างอิงจากเรื่อง นักเรียนได้ถกกัน ชักเยื้องความคิด

ในประเด็นต่างๆ จากนั้นให้นักเรียนเขียนจากคำถาม “เหตุการณ์ต่อไปเรื่องจะเป็นอย่างไร” และเขียนความสัมพันธ์ของแต่ละฤดูกาล เช่น อาหาร อาชีพ การละเล่น ออกมาเป็นชิ้นงานในรูปแบบที่ตนเองสนใจ เช่น การ์ตูนช่อง mind mapping เป็นต้น

ขั้นที่ ๓.๒ ตีความเพื่อสะท้อนความเชื่อ สังคม วัฒนธรรม ครูยกคำหรือประโยคในเรื่อง “ไม่สำคัญหรอกว่าเราจะมีแต่มีสักกี่จุด สำคัญที่ว่าเรารู้สึกพึงพอใจกับชีวิตแค่ไหน” แล้วตั้งคำถามเพื่อเทียบเคียงกับตนเอง “ถ้าเราไม่พอใจในสิ่งที่เรามี จะเป็นอย่างไร” “นักเรียนรู้สึกพอใจตนเองในเรื่องใด และทำไมจึงรู้สึกเช่นนั้น” นักเรียนคิดใคร่ครวญและเขียนตามความเข้าใจของตนเองลงในสมุด และแลกเปลี่ยนความเข้าใจเพื่อประมวลความเข้าใจร่วมกับเพื่อน จากนั้นออกแบบการจัดการตัวเองในเรื่องอารมณ์ และความคิดของตนเองในรูปแบบการ์ตูนช่อง

ขั้นที่ ๔ ฝึกเรียงลำดับเรื่องราว เหตุการณ์ ครูนำเรื่องที่อ่านมาตัดแบ่งเหตุการณ์เป็นตอนๆ โดยไม่ลำดับเหตุการณ์ให้นักเรียน โดยให้นักเรียนลำดับเนื้อหาเกี่ยวกับภาพเหตุการณ์ในนิทาน จากนั้นครูพานักเรียนอ่านจากสิ่งที่นักเรียนจัดเรียงอีกรอบให้ตรงกัน และนักเรียนประกอบนิทานเป็นรูปเล่ม แล้วฝึกอ่านจากเล่มอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ ๕ เชื่อมโยงหลักภาษา ให้เห็นหลากหลายมิติ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง โดย

๑. การจัดระบบข้อมูล (ค้นหาจากเรื่อง จัดเป็นระบบ) ครูพานักเรียนอ่านออกเสียงคำที่ไฮไลต์ในนิทาน จากนั้นครูให้ตารางคำศัพท์แล้วตั้งคำถาม “จากตารางคำศัพท์ที่ครูให้นักเรียนจะเลือกคำที่ไฮไลต์มาเติมอย่างไร และจะใส่หัวข้อข้างบนตารางว่าอย่างไร

นักเรียนคิดใคร่ครวญจากคำถามที่ครูให้ ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันเติมคำศัพท์ลงในตาราง ตามจำนวนพยางค์ของคำ ๑ คำ ที่มี ๑ พยางค์ คำ ๑ คำ ที่มี ๒ พยางค์ คำ ๑ คำที่มี ๓ พยางค์ คำ ๑ คำที่มี ๔ พยางค์ แล้วค้นหาคำศัพท์เพิ่มเติมจากหนังสือนิทานหรือจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ

๒. ฝึกประสบการณ์ทางภาษา (อ่าน เขียน เชื่อม โดยแต่งประโยค แต่งเรื่อง) ครูพานักเรียนเขียนประโยค เล่นเกมทายคำศัพท์ (แสดงท่าทางผ่านคำ นอกเหนือจากที่มีอยู่ในหนังสือ) โดยให้นักเรียนระบุจำนวนพยางค์

นักเรียนค้นหาและเขียนคำพร้อมกับระบุจำนวนของพยางค์จากคำที่นักเรียนรู้จักให้ได้มากที่สุดลงในสมุด แลกเปลี่ยนคำกับเพื่อน แลกเปลี่ยนการสื่อความหมายและการนำไปใช้ จากนั้นนักเรียนนำคำศัพท์ที่ค้นหาไปแต่งเรื่องราว และวาดภาพประกอบ

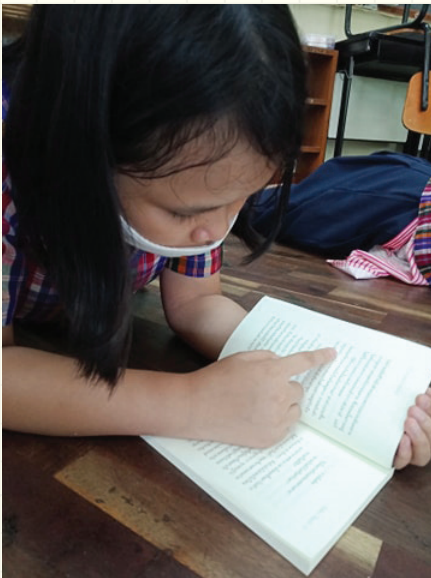
๓. การสร้าง concept (กฎเกณฑ์หลักภาษา) ครูถาม "นักเรียนคิดว่าคำและพยางค์เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร"

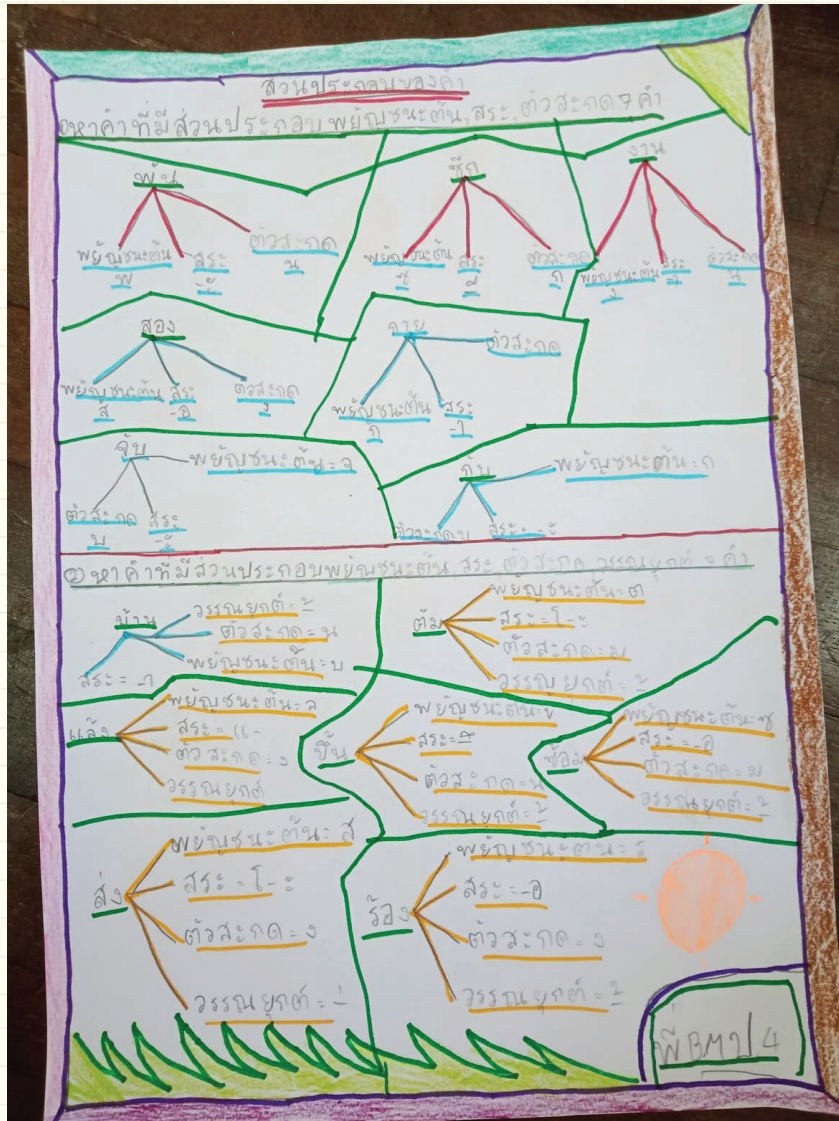
นักเรียนคิดใคร่ครวญกับคำถามและเขียนลงในสมุดบันทึก แลกเปลี่ยนความเหมือน ความแตกต่างของคำและพยางค์ผ่านเครื่องมือ blackboard share จากนั้นนักเรียนเขียนการ์ตูนช่อง หรือทำสรุปสั้นๆ เกี่ยวกับคำและพยางค์ และการนำไปใช้

ครูปลาได้พบว่าการเรียนรู้ภาษาไทยแบบนี้ต่างกันมากกับที่ครูที่เคยได้เรียนรู้มาอย่างมาก การเรียนรู้แบบนี้เน้นให้ผู้เรียนอ่านเพื่อที่จะเข้าใจเนื้อหาของสารที่ต้องการส่งมายังผู้อ่าน และเพื่อนำไปใช้ได้จริงในการสื่อสารในชีวิตประจำวันผู้เรียนต้องใช้ภาษาสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจและรับสารอย่างพิจารณา ติความเพื่อให้เข้าใจสารที่ต้องการจะส่งมายังผู้รับอย่างถ่องแท้ อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนรักการอ่าน รักการตั้งคำถามในสิ่งที่ตนเองสงสัย และมีความมุ่งมั่นในการหาคำตอบ กล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง อีกทั้งยังเคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น และที่สำคัญคือกระบวนการนี้จะดำเนินไปไม่ได้เลยหากไม่มีสนามพลังบวก จิตวิทยาเชิงบวก และการตั้งคำถามนาของครูเพื่อที่จะให้ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์

สนามพลังบวก คือสิ่งแวดล้อมที่ดีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของทุกคน มีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย ความสะอาดจะทำให้สบายใจ ความร่มรื่นจะนำมาสู่การรู้สึกผ่อนคลายและสงบ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยทางกาย เช่น มาจากอุบัติเหตุหรือมาจากการกิน ความปลอดภัยทางด้านจิตใจ เช่น การถูกเพื่อนกลั่นแกล้ง การถูกเพิกเฉยจากครู การถูกทำลายคุณค่า การถูกตัดสินตีตรา การสอบ การตัดเกรด การเรียงลำดับ การแข่งขันทางวิชาการ ฯลฯ และความปลอดภัยทางจิตวิญญาณ คือการที่ผู้เรียนไม่ถูกยัดเยียดความคิดความเชื่อ ค่านิยมใดๆ แต่ครูควรเป็นผู้สร้างการเรียนรู้ให้เขาได้เข้าใจและได้เป็นผู้เลือกที่จะเชื่อ เลือกสิ่งจะถือปฏิบัติ เช่น การที่เด็กๆ ได้อยู่กับครูที่สงบ อารมณ์มั่นคง มีเหตุผล มีเมตตา มีการตั้งคำถามที่นำไปสู่การคิดใคร่ครวญ เด็กๆ ก็จะซึมซับพฤติกรรมเหล่านั้น ยิ่งถ้าเด็กรู้สึกได้รับความรักความเมตตาที่มีความเสมอเท่าเทียมกัน เด็กก็จะยิ่งรู้สึกปลอดภัยไม่รู้สึกว่าการถูกคุกคาม แล้วความมั่นคงทางจิตใจของเด็กก็จะเกิดขึ้น ซึ่งนั่นก็ยิ่งกระตุ้นการเรียนรู้แรงจูงใจเชิงบวกได้อย่างดี ในขณะที่ตัวครูเองก็มีการเรียนรู้ อยู่ตลอดเวลา เรียนรู้กับทุกๆ สรรพสิ่ง มีเหตุผล ไม่ตัดสิน เข้าใจในตนเอง เข้าใจในสิ่งที่เป็นอย่างอื่น เข้าใจในสิ่งต่างๆ เป็นผู้ให้ ที่ไม่ต้องการการสักการะใดๆ

คุณครูแดง - จันทกานต์ บุญวิจิตร คุณครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ก็เช่นกัน ครูแดงรู้สึกเกี่ยวกับการเรียนภาษาไทยผ่านวรรณกรรม โดยไม่ใช่แบบเรียน ที่เริ่มต้นจากการที่นักเรียนจะได้เรียนรู้วรรณกรรมผ่านการอ่านแล้วฝึกจับประเด็นของเรื่อง จากนั้นครูก็จะตั้งคำถามชวนคิด ตัวละครมีใครบ้าง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ใด มีประโยคไหนหรือตอนไหนที่คล้ายกับเรา ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่ครูเป็นผู้ชวนสนทนาในรูปแบบ dialogue ที่ครูฟังนักเรียน นักเรียนฟังครู ด้วยความเป็นกันเอง และเป็นการรับฟังกันและกันทั้งสองฝ่าย ครูไม่ตัดสิน ไม่ชี้นำ ทำให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น หรือเล่าเรื่องราวของตนเองที่มีความคล้ายคลึงกับเรื่องที่ได้อ่าน และทำให้ครูได้รับรู้ว่านักเรียนแต่ละคนมีบางอย่างในใจของเขาที่ไม่สามารถบอกกับใครได้ แต่เรื่องราวในวรรณกรรมจะช่วยให้เขากล้าที่จะบอกเล่ากับครูหรือคนอื่นได้

ชิ้นงาน ส่วนประกอบของคำ เจ้าของผลงาน : เด็กชายณัฐกร เวชภักดิ์เกสัช นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

คุณครูณี - พรรณี แซ่ชื่อ ผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยม ได้เล่าถึงห้องเรียนคณะ ชั้นของพี่มัธยม ม. ๑ - ๒ ที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยใช้บทกวี ปรัชญาชีวิต ของคาลิล ยิบราน ด้วยกระบวนการ ๕ ขั้นตอน ว่ามีบรรยากาศในการเรียนรู้ดีมาก ทุกคนมีความกระตือรือร้น ในการเรียนรู้ ช่วยเหลือกัน เห็นชัดถึงการเคารพและรับฟังกัน แบ่งปันความคิด และทำงานร่วมกันที่เป็นไปตามธรรมชาติระหว่างพี่น้อง น้องฟังพี่พี่ฟังน้อง เราเชื่อว่าการเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการเรียนรู้ร่วมกัน และที่สำคัญคือสัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้อง การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ใช่แค่ในชั้นเรียน แต่รวมถึงการใช้ชีวิตของพี่ๆ ทุกคนด้วย ที่จะต้องเคารพและรับฟังคนอื่น เพื่อเรียนรู้ชีวิตในทุกๆ วันผ่านประสบการณ์จากผู้อื่น ที่หลากหลาย ทั้งอายุ อาชีพ วิถีคิด แต่ก่อนที่พี่ๆ ม. ๑ - ๒ จะมาเรียนรู้ร่วมกันแบบนี้ได้ ต่างมีข้อขัดแย้งและสงสัย “ทำไมต้องให้หนูมาเรียนกับน้อง จะได้เรียนด้วยกันได้หรือ” “ครูคะ... ครูครับผมไม่อยากเรียนกับพี่ กลัวพี่” ฯลฯ มีคำถามต่างๆ ตามมามากมาย แต่ครูให้คำตอบเดียวว่า “ลองดู... เรียนรู้แบบพี่น้องต้องสนุกแน่ๆ”

สนุกจริงๆ ค่ะ ทะเลาะกัน แบ่งกลุ่มกัน มาขอแบ่งชั้นเรียนเหมือนเดิมก็มี แต่ครั้งที่เกิดปัญหาหรือต้องสรุปการเรียนรู้ในแต่ละวัน เราก็จะนำประเด็นสิ่งใหม่ที่เรียนรู้ ปัญหาที่พบ มาร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนในการ AAR หลังเรียน และช่วงจัดกาย จัดใจ หลังเลิกเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดความรู้สึก สิ่งที่ยากบอก อยากขอบคุณ หรือ ผ่านคำถามวันนี้ภูมิใจอะไรในตัวเอง ภูมิใจในตัวเพื่อนหรือพี่

เมื่อเวลาผ่านไปสักระยะ ครูณีก็ได้ยินเสียงบอกว่า “ครูคะ เรียนรู้กับน้องก็ดีนะ หนูว่าน้องเก่ง อธิบายได้ดีมาก ทำงานสวยมาก” “ครูครับพี่เจดี สอนงานผมด้วย ผมอยากทำงานกับพี่” ครูแค่คอยเฝ้ามอง ดูแลบรรยากาศการเรียนรู้ให้เป็นไปดังที่ควรจะเป็น รู้จังหวะที่จะเข้าไปชวนความคิดความรู้สึก หรือปล่อย รอเวลา เรียนรู้วิถีคิด และเข้าใจ พี่ๆ มากขึ้นด้วยเช่นกัน

แรงบันดาลใจในการเรียนรู้แบบนี้คือตัวเอง จะต้องฝึกฝนที่จะเรียนรู้กับผู้อื่นมากขึ้น เพื่อมองเห็นแนวคิด รูปแบบการใช้ชีวิตที่หลากหลาย ต่างอาชีพ ต่างอายุ แต่ไม่ใช่แค่กับผู้คน ยังรวมถึงการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ อ่านหนังสือ ดูหนัง รวมทั้งการรับฟัง เพื่อเข้าใจ ในสิ่งต่างๆ และเข้าใจตนเอง เข้าใจในสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่ นั่นคือ “ครู”

ดวงตา หมายเลข ๕

เจ้าของผลงาน : เด็กหญิงกรภัทร เจนศิริกุล